

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Explicatur secunda conditio, & satisfactioni Christi accommodatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Potestque hoc magis declarari in casu quo una persona divina assumeret duas humanitates, tunc enim quis dubitat, posse esse actum iustitiæ commutativæ inter eandem personam ut esset in una natura, & seipsam ut esset in alia; siquidem in qualibet ex illis naturis haberet peculiarem voluntatem, libertatem, dominium, & jus distinctum, in quibus fundatur iustitia. Quidni ergo pariter Christus in humana & divina natura subsistens, ut existens in una natura, poterit exercere actum iustitiæ erga seipsum, ut existentem in altera? Licet enim sit tantum unum suppositum contritivè & formaliter, gerit tamen vices diversorum suppositorum; cum enim propter infinitatem suam possit substantialiter in pluribus naturis subsistere, potest etiam quæ plura supposita facerent præstare. Nec mirum quod Aristoteles hoc genus iustitiæ non agnovit, sed ad veram & strictam iustitiam, realem distinctionem suppositorum postulaverit; ipse enim non cognovit duas naturas, habentes duas voluntates liberas, & propria dominia suorum actuum, posse in uno supposito convenire.

101 Dices, D. Thomas 2.2. quæst. 58. art. 2. dicit quod iustitia proprie dicta, requirit diversitatem suppositorum, & ideo non est nisi unus hominis ad alium; sed secundum similitudinem accipiuntur in uno & eodem homine diversa principia actionis, quasi diversa agentia, sicut ratio irascibilis, & concupiscibilis; & ideo metaphorice in uno & eodem homine dicitur esse iustitia. Quibus verbis aperte docet, ad veram & strictam iustitiam, distinctionem suppositorum requiri, & non sufficere distinctionem naturarum.

102 Sed facile responderetur, D. Thomam loqui de iustitia quæ inter puras creaturas reperitur, in quibus non stat distinctio naturarum, absque distinctione reali suppositorum; non verò de iustitia secundum communem conceptum, & prout inter Deum hominem, & Deum ex alia parte reperiri potest. Unde infra quæst. 20. art. 1. ad 2. docet quod licet servitus & dominium super actionem & passionem fundentur, & agere, non naturæ, sed supposito attribuitur; quia tamen actio naturæ attribuitur, sicut ei secundum quam persona vel hypostasis agit, ideo potest proprie dici quod qualibet hypostasis vel persona sit domina vel serva secundum hanc vel illam naturam. Ergo licet æqualitas quam petit iustitia, super actionem fundetur, & sit diversorum agere potentium, non tamen requirit necessario distinctionem realem suppositorum, sed tantum naturarum, nisi solum inter puras creaturas, in quibus non stat naturarum diversitas, absque diversitate suppositorum.

§. III.

Explicatur secunda conditio, & satisfactio Christi accommodatur.

103 **S**ecundò contra nostram conclusionem arguitur. Ad satisfactionem de rigore iustitiæ requiritur quod non fundetur gratia creditoris, nam quantum gratiæ miscetur, tantum videretur minui de perfectione iustitiæ: At satisfactio Christi fundatur in gratia Dei creditoris, scilicet in gratia unionis, facta humanitati; hæc enim unio erat necessario prærequisita ad hoc ut persona Verbi Divini influeret valorem infinitum in suas actiones, satisfactorias & meritorias, ut supra diximus: Ergo satisfactio Christi non est de rigore iustitiæ.

A Respondent aliqui, rigorem iustitiæ in satisfactione excludere quidem gratiam factam intentione & fine satisfaciendi, non tamen gratiam ex tali intentione non factam. Sed hæc responsio difficultatem non solvit, sed augeret, laborat: nam humanitati Christi fuit facta gratia unionis ex intentione & fine satisfaciendi, hoc enim fuit unita humanitas Verbo, ut fieret condigna satisfactio pro peccato Adami. Ergo si gratia facta ex intentione & fine satisfactionis, impedit rigorem iustitiæ, satisfactio Christi rigorosa non fuit.

B Aliorum solutio est, rigori satisfactionis locum obesse quod fundetur in gratia concomitante satisfactionem, non autem quod fundatur in gratia antecedente; si enim Petrus, vel aliquam Paulus debitum contrahit, illi gratis centum tribuat, vel post debiti contractionem, tamen eâ conditione ut ex illis centum debitum solvat, sed omnino absolute, poterit Paulus Petro ex iustitia debitum solvere, sicut & contrarium emptionis ex rigore iustitiæ celebrare, aliquid ab ipso emendo; & tamen hæc solutio in gratia antecedenti fundatur. Quia ergo gratia supra quam satisfactio Christi fundatur, est omnino antecedens, non impedit quin sit de rigore iustitiæ.

C Sed nec placet ista solutio, nisi explicetur iuxta ea quæ infra trademus: Tum quia in satisfactione Christi non solum intercessit gratia creditoris antecederet, sed etiam concomitaretur, quandoquid ipsa satisfactio fuit donum & gratia Dei humanitati facta. Tum etiam, quia quando concurrat aliqua gratia quæ non est remissio, quamvis se habeat non solum antecederet, sed etiam concomitaretur ad solutionem, non obstat satisfactio de rigore iustitiæ; maxime quando est in materia honoris, quæ non consistit in translatione alicujus domini, sed in recompensatione quæ fit per morales actiones secundum valorem earum, quia tunc ipsa gratia habet materialiter ad satisfactionem: v. g. si aliquis dixit in Petrum verbum contumeliosum, & velit illi satisfacere per Scripturam, retrahendo quod dixerat, non tamen possit suam mentem scribere, nisi Petrus det ei papyrus, imò nisi simul concurrat cum eo ad litteras exarandas, non ideo minus censetur satisfacere de rigore iustitiæ pro contumelia, eò quod Petrus dedit ei papyrus, & concurrerit adjuvando eum ad litteras formandas, quibus formaliter satisfecit, quia hoc non obstante, talis actio computatur pro sufficienti compensatione injuriæ Petro illatæ, cum per eam tantum ei reddat honoris, quantum præcedenti contumeliâ abstulerat. Unde

E Melius responderetur, distinguendo Majorem. Ad satisfactionem de rigore iustitiæ requiritur quod non fundetur in gratia creditoris, supplet defectum valoris satisfactionis, & supra valore operis acceptante, concedo Majorem. In gratia creditoris, supponente, vel dante satisfactioni dignitatem & valorem æqualem, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam licet satisfactio Christi fundetur in gratia unionis, hæc tamen gratia non supplet dignitatis defectum, nec acceptat opera Christi ultra illorum valorem, sed potius dat operibus humanitatis dignitatem & valorem ad æqualem, imò & superexcedentem injuriæ gravitatem, & ideo talis gratia non obstat satisfactioni ex toto rigore iustitiæ. Unde si Authores præ-

cedentis solutionis, nomine gratia concomitantis satisfactionem, intelligant gratiam suppletoriam defectu condignitatis operis, & ultra illiusmodi defectum acceptantem, & nomine gratia antecedentis & remotae, illam, quae non supplet, sed dat valorem operi satisfactorio, ab illis non dissentimus.

Dices, Si Petrus Paulo debeat centum, & Paulus eidem gratis Petro donec, sub conditione quod sibi solvat centum quae debet, solutio illa ex rigore iustitiae non erit, eo quod fundetur in gratia creditoris: Ergo similiter, si satisfactio Christi fundetur in gratia Dei, non erit de rigore iustitiae.

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam, & paritatem, propter triplicem rationem discriminis. Prima est, quia cum gratia Dei sit ratio dignificans opera, ex eo quod aliis modis opus mediante Dei gratia eliciatur, non potest a condignitate & rigore satisfactionis deficere, sed potius ex tali gratia provenit ut opera aequalis satisfactio pro offensis: gratia verò facta Petro à Paulo, cum ejus opera non dignificet, nec in ea valorem influat, non impedit, sed potius efficit quod illa à condignitate & rigore satisfactionis deficiant. Secunda, quia eo ipso quod Paulus Petro debitori centum tribuat, sub conditione ut totidē sibi debita solvat, non transmutat centum sub dominium absolutum Petri, unde donatio illa est palliata donatio, & revera naturalis debiti remissio. Opera verò Christi, est gratia Dei gratia eliciantur revera existunt sub dominio Christi, ratione libertatis creatae, & ideo dona Dei sunt, & in ejus gratia fundata, talis gratia non est remittens debitum liberaliter. Tercia ratio discriminis est, quia in casu posito satisfactio fundatur in gratia creditoris facta ipsi satisfaciendi, satisfactio verò Christi fundatur in gratia hominis, quae est facta ipsi humanitati, non vero supposito Verbi Divini; unde cum humanitas non satisfecerit ut quod, sed persona Verbi Divini, ut paragrapho precedenti ostendimus, satisfactio Christi non fundatur in gratia facta ipsi satisfaciendi, sicut satisfactio quam Petrus exhibet Paulo in suppositione facta.

§. IV.

Explicatur tertia conditio, & satisfactio Christi applicatur.

Teretio contra nostram conclusionem arguitur. Satisfactio rigurosa debet esse ex bonis propriis satisfaciendi, non verò ex bonis propriis creditoris; At haec conditio non habet locum in Christi satisfactio: Ergo illa non est de rigore iustitiae. Major patet ex dictis §. 1. exponendo condiciones ad satisfactionem rigurosam necessitas, & potest amplius declarari exemplo E servi qui non potest de rigore iustitiae satisfacere domino, eo quod omnia opera servi sint sub dominio sui domini. Minor verò probatur: Christus satisfecit per operationes creatas: Sed tales operationes erant sub dominio Dei, cum Deus, titulo creationis & conservationis, habeat supremum imperium omnia entia creata domini: Ergo satisfactio Christi non fuit ex bonis propriis satisfaciendi, sed ex bonis ipsius creditoris seu offensis.

Confirmatur. Valor satisfactionis Christi sumitur ex ipsa persona Verbi Divini, tanquam à principio formali, modo superius explicato: Sed persona Verbi Divini habet rationem creditoris

& offensis, fuit enim laesa & offensa, sicut alia duae personae: Ergo valor satisfactionis Christi sumitur ab ipso creditore, vel offenso, non verò à satisfaciende.

Huic argumento varijs modis responderi solet ab Authoribus nostrae sententiae, ut videri potest apud Vincentium Asturicensem, in relectione de gratia Christi, sed omillis solutionibus quae videntur magis subtiles quam solidae, tres quae probabiliores mihi videntur, breviter hic exponam.

Prima quam tradit & fuse explicat Cipullus hic dubio §. 7. asserit quod quamvis satisfactio quae est in datis & acceptis, non possit fieri ex his quae sunt sub dominio creditoris, quae satisfactio proprie dicitur restitutio, bene tamen illa quae versatur in actionibus liberis, qualis est iniuriae compensatio in materia honoris. Ratione verò disparitatis reddit, quia per omnem rigorosam satisfactionem debet fieri perfecta aequalitas inter satisfaciendam & eum cui fit satisfactio: in datis autem & acceptis non potest fieri aequalitas, nisi aliquid transeat in actuale dominium illius cui fit satisfactio; alias enim non esset magis habens de rebus suis, quam aut satisfaciendum, sicque eadem maneret inaequalitas. At verò in actionibus liberis, aequalitas perfecta fieri potest, absque eo quod aliquid actu transeat in dominium illius cui fit satisfactio; per hoc solum quod per actiones illas tantum illi reddatur honoris & famae, quantum fuerat ablatum; ad quod per accidens se habet, quod actiones illae sint etiam sub ipsius dominio. Cum ergo Christus per suas actiones satisfactorias, tantum, imò & plus honoris Deo reddiderit, quam fuerit ipsi ablatum per peccatum; quamvis per accidens actiones illae satisfactoriae essent sub dominio Dei offensi, erat nihilominus satisfactoria de toto rigore iustitiae.

Secunda solutio est Aravij, asserentis esse quidem contra rationem satisfactionis rigorosam, quod fiat ex his quae sunt sub dominio particulari illius cui exhibetur, non repugnare tamen quod fiat ex his quae sunt sub ejus dominio universalis: licet enim res publica alii habeat in bona civium dominium, hoc tamen non impedit, quin cives veros contractus cum ipsa inire possint; & quamvis vassallus habeat tantum dominium utile sui fundi, potest nihilominus ex fructibus ex eo provenientibus satisfacere domino de toto rigore iustitiae, & veros actus iustitiae commutativa erga illum exercere. Ratio est, quia dominium generale non tollit particulare, sicut causalitas universalis, causalitatem particularem causarum inferiorum non impedit: Ergo neque etiam tollit ea quae sunt propria domini particularis: proprium autem est particularis domini, eam dare facultatem supra rem aliquam, ut possit dominus ea uti tanquam materia iustitiae strictae sumptae. Cum ergo Christus Dominus, etiam ut homo, fuerit liberi arbitrij, & ratione illius habuerit dominium particulare suorum operum, quamvis ejus operationes essent sub generali dominio Dei potuit eas ipsi offerre in satisfactionem nostrorum peccatorum, & pro ipsis de toto rigore iustitiae ei satisfacere. Et certe si generale Dei dominium in opera Christi, obstarat quominus ille de rigore iustitiae potuisset ipsi satisfacere, inde sequeretur quod neque potuisset (si accidisset casus) per sua opera satisfacere alteri homini, imò in univsum quod nullus homo posset per sua